

Robin Hood – a nottinghami sheriff), illetve megjelenhet az attitűdök, érdekek, kultúrák, ideológiák terén („a normannok sosem fogják megérteni a mi életmódunkat”; „a nyugat csak a fehér ember idejőtte után vált vaddá”).

Jerikó

Szauder Erik

Az alábbi foglalkozás felnőttek számára, demonstrációs céllal készült, a benne megjelenő dráma-technikák, konvenciók²³ azonban véleményem szerint gyermekcsoportban is sikerrel alkalmazhatók. Ennek bizonyítása és a folyamat követhetősége érdekében az itt olvasható óraleírás szerkezete teljesen azonos az iskolai tanítás során végezhető drámamunkák vázlatának szerkesztésmódjával és gondolatmenetével.

Tanítási célok

A foglalkozásnak konkrét és szinte „kézzelfogható” háttérrel ad a volt Jugoszlávia területén zajló polgárháború, mely a felszínen nem egy esetben vallásháború köntösében jelentkezik. A szövegfeldolgozási technikákat tanító, a szépirodalmi értékű írott anyag befogadását és értelmezését célzó óra középpontjában tanulási területként tehát a politikai működések és következményeik feltárása, a személyes és csoportos felelősségvállalás kérdései, az adott szó szerepe és jelentősége, valamint a hit és tradíció problémákra áll.

Bekapcsolható tantárgyi területek

Irodalmi szövegfeldolgozás, szövegértelmezés; szóbeli fogalmazás (leírás, elbeszélés); lexikonhasználat, önművelés; ókortörténeti és kultúrális antropológiai ismeretek; bibliaismeret (Ószövetség); földrajzi fogalmak, felszíni formák, tájékozódás az égtájak szerint; számolási műveletek, időfogalom tisztázása stb.

Szükséges eszközök

Három-négy ív barna vagy fehér csomagolópapír, filctollak; magnókazetta, magnó; (a tanár szerepbe lépését segítő eszköz, pl. valamilyen zsidó jelkép vagy hatalmi jelvény); a résztvevőknél papír és írószerszám.

Háttéranyagok

A bibliai kort érintő különböző lexikonok, leírások, képek stb. (Azon a foglalkozáson, amelyre az óravázlat készült, az „Ábel – Zsuzsanna” képes bibliai lexikon /Minerva, 1987/ és a Bibliai Kislexikon /Kossuth, 1984/, illetve a „Music of the Bible” című hangkazetta /Hungramon WLMC047/ volt elérhető a résztvevők számára.)

A feldolgozandó szöveg:

Józsué könyve 2.

1. És Józsué, a Nún fia, elküldte Sittimből titkon két férfiút kémekül, mondván: Menjetek el, tekintsetek meg azt a földet és Jérikhot. Azok pedig elmenének és bemenének egy parázna asz-szonynak házába, kinek Rácháb vala neve, és ott hálának.

²³ A drámában alkalmazható színházi eljárások, amelyek az idő, a tér, az emberi jelenlét szabályozására szolgálnak. Dorothy Heathcote írja: „Az avantgarde színház mindig használta őket, a film pedig csodálatosan kiaknázza lehetőségeit...”

A konvenciók többsége megváltoztatja azt a módot, ahogy kapcsolatot teremtünk a szereppel, és ahogy drámai idő működik. Az a dráma, amelyik a "valós élet ritmusának" szintjén megy előre, túl gyors az osztályok számára ahhoz, hogy elmerüljenek benne és elkötelezettek legyenek iránta. A konvenciók **lelassítják az időt**, és lehetővé teszik a gyerekeknek, hogy hatalmat nyerjenek a döntések és saját gondolkodásuk felett.” (K. L.)

2. Mikor pedig megjelentették ezt Jérikhó királyának, mondván: Íme, férfiak jöttek ide ez éjszaka az Izráel fiai közül e földnek kémelelésére.
3. Akkor küldte Jérikhó királya Ráchábhhoz, mondván: Hozd ki a férfiakat, a kik bementek hozzád, a kik házadba mentek, mert azért jöttek, hogy kikémeleljék az egész földet.
4. Az asszony pedig fogá a két férfiút, és elrejté vala őket, és monda: Úgy van! Bejöttek hozzám a férfiak, de azt sem tudom, honnan valók voltak. (...)
6. Pedig ő felhágatta őket a házhéjára, és elbujtatta őket a száras len közé, a mely néki a házhéjára volt kirakva. (...)
9. És monda a férfiaknak: Tudom, hogy az Úr néktek adta ezt a földet, és hogy megszállt minket a félelem miattatok, és hogy e földnek minden lakosa megolvad előttetek. (...)
12. Most azért esküdjetek meg kérlek, nékem az Úrra, hogy a mint én irgalmasságot cselekedtem veletek, ti is irgalmasságot cselekesztek majd az én atyámnak házával, és igaz jelt adtok nekem. (...)
14. És mondának néki a férfiak: A mi lelkünket érje helyettetek a halál, ha meg nem jelentitek ezt a mi dolgunkat. És ha nekünk adja az Úr ezt a földet, irgalmasságot és igazságot cselekszünk veled. (...)
18. Ha bejövünk mi erre a földre, kösd e veres fonalú zsinórt ahhoz az ablakhoz, a melyen alábocsátottál minket; atyádat, anyádat és atyád fiait pedig, és atyádnak egész háznépét gyűjtsd be magadhoz a házba. (...)
23. Akkor a két férfiú visszatére, és leszállának a hegyről, és átmenének a Jordánon, és eljutának Józsuéhoz, a Nún fiához, és elbeszélének néki mindent, a mi történt vala velök.

A foglalkozás

I. A közös kép megteremtése

1. A tanár – amennyiben szükségesnek véli – röviden vázolja, hogy szövegfeldolgozás következik, melyben egy valószínűleg sokak számára ismerős történettel, de feltehetőleg ismeretlen szöveggel fognak foglalkozni.
2. Elolvastatja a résztvevőkkel a szöveget, melyet mindenki kézbe kap. (A tanár a lehetőségekhez mérten igyekszik elkerülni szöveg értelmezését érintő – esetleges – kérdéseket.)
3. A tanár megkéri a résztvevőket, hogy alkossanak 5-6 fős kisebb csoportokat, és egy-egy csomagolópapírra rajzolják le az általuk elképzelt Jerikót. Felhívja a figyelmüket arra, hogy amennyiben szükségét érzik, támaszkodhatnak a teremben lévő lexikonokból megszerezhető ismeretekre is.
4. A tanár arról beszél a résztvevőknek, hogy egy ilyen városban feltehetőleg vigyázni kell az emberek és épületek biztonságára. Vajon hogyan oldhatták meg a városlakók a város védelmét? Van külön (például a király alkalmazásában álló) őrség, vagy a polgárok közül jelentkező önkéntesek látják el ezt a feladatot?

II. Rácháb és a kémek találkozása

5. A résztvevők válaszai alapján a tanár felkéri a csoportokat, dolgozzák ki az őrség rendjét: jelöljék ki a főbb ellenőrzőpontokat, határozzák meg az őrzéstartók számát, haladási irányát és ennek időtartamát, valamint az őrségváltások idejét és módját.
6. A tanár arra kéri a résztvevőket, hogy a terület földrajzi adottságainak, a város felépítésének és az őrség rendjének ismeretében tervezzék meg a kémek Jerikóba jutásának folyamatát addig a pillanatig, míg el nem jutnak Rácháb házáig.
7. A tanár egy állókép létrehozására kéri a csoportot. Ez a kép Rácháb és a kémek találkozásának első pillanatát ábrázolja. A képek bemutatásakor az állóképben nem szereplő csoporttagok elmondják, hogyan jutottak el a kémek Rácháb házáig.
8. A tanár a többi résztvevőt arra kéri, hogy tegyenek fel a bemutatott képet értelmező kérdéseket a csoportnak. Szükség esetén ő maga is kérdez.

Milyen öltözetet viselnek a kémek? Miért?

Van-e náluk fegyver? Milyen?

Volt-e valamilyen előre nem tervezett esemény az út során?

Tud-e Rácháb a kémek jöveteléről? Honnan?

Ismerték-e egymást korábban? Honnan?

A megszólított szereplő válaszol a feltett kérdésekre, a tanár rámutat az így megszerzett új ismeretekre vagy tisztázódó problémákra.

III. Józsue és tábora

9. A tanár itt arról beszél, hogy miközben a kémek Jerikóban jártak, a támadók táborában mindenki az eljövendő összecsapásra készült. Emlékeztet arra, hogy az emberek mélyen hittek az Úr ígéréiben, mely szerint Jerikó és az Ígéret Földje kizárólag a zsidó nép hazája lesz.
10. A tanár egy közös állókép megalkotására szólítja fel a résztvevőket. Az állókép a Józsue által a vezéri sátorba összehívott fővezéreket, törzsfőket ábrázolja a támadás előtti utolsó vezérkari gyűlésen, a Józsue belépése előtti pillanatban. A tanár az állókép készítése során rákérdez a tér jellemzőire (bendezés, főbb irányok, Józsue helye stb.), majd a kép elkészültekor körbejár, arra kérve a résztvevőket, hogy egyenként, egy-egy mondatban „hangosítsák ki” a vezérek gondolatait, érzelmeit.
11. A gondolatok meghallgatását követően a tanár jelzi, hogy a következő pillanatban belép a sátorba Józsue, belépésével pedig kezdetét veszi a tanácskozás.
12. A tanár szerepbe lép (ennek jelzéseként magához veszi az általa megválasztott, Józsue és hatalmát jelző eszközt), majd Józsue szerepében köszönti a vezéreket. Elmondja, hogy a támadáshoz mindent előkészítettek, nincs kétsége tehát a győzelemben. Már csak egyetlen kérdésben kell döntést hozniuk: a kémek az Úr nevében ígéretet tettek Ráchábnak, hogy meghagyják életét. Mózes Istene azonban úgy ígérte nekik ezt a földet, az Ígéret Földjét, hogy azon idegen ember nem lakik. Mit tegyenek most Ráchábbal?
13. A résztvevők a vezérek szerepében választ kell keressenek a fenti *dilemmára*, melynek ellentmondásaira, az egyes döntések következményeire a Józsue szerepében lévő tanár hívja fel a figyelmet.
14. Amikor a vita már nem eredményez újabb érveket, megoldási módokat, Józsue lezárja a tanácskozást, mondván, hogy a hallottak alapján majd ő meghozza a végső döntést. Kilép a vezéri sátorból, ezzel lezárja az improvizációt.
15. Szerepen kívül dolgozva a tanár összefoglalja, hogy milyen megoldási javaslatok születtek a vita során, majd ezek alapján kisebb (3-4 fős) csoportokra osztja a résztvevőket.
16. A csoportokat a tanár arra kéri, hogy készítsék el azt a jelenetet, amely az általuk javasolt megoldási mód végrehajtását ábrázolja. Amennyiben az adott csoport agresszív tartalmú megoldást választott (például Rácháb megöletését), akkor a tanár ezt lassítva vagy több állókép sorozataként kéri megjeleltetni.
17. A résztvevők és a tanár sorra megnézik az egyes szituációkat, melyek aláfestéseként (különösen a némafilm-technikára épülő jeleneteknél) esetleg alkalmazhatja a héber sófár-zenét hangulatkeltő elemként.
18. A foglalkozás lezárásaként a tanár elbeszélget a résztvevőkkel a foglalkozás által felszínre hozott gondolatokról, asszociációkról.